

Vaachaspathi

Veda Vidya

www.vaachaspathi.com

asyavaameeya (suparNa) sooktam

rigveda manDalm 1, anuvaak 22
deerghatamaah ouchathyah rishih

chandah - trishTup 1-11, 13-14, 16-22, 24-28, 30-35, 37-40, 43-05, 52
jagatee 12, 15, 23, 29, 36, 41
prastaarapanktih 42
anushTup 51

devataa - vishve devaah 1-41
vaagaapah 42
shaka dhooma somou 43
agni soorya vaayavah 44
vaak 45
sooryah 46-47
samvatsara - kaalachakram 48
sarasvatee 49
saadhyaah 50
sooryah parjanyaah agnyah vaa 51
sarasvaan sooryah vaa 52

asya vaamasya palitasya hotustasya bhraataa madhyamo astyashnaha |
truteeyo bhraataa ghruta prushTho asya atra apashyam vishpatim sapta putram || 1 ||

sapta yunjanti ratham eka chakram eko ashvo vahati sapta naamaa |
trinaabhi chakram ajaram anarvam yatremaa vishvaa bhuvanaadhi tasthuhu || 2 ||

imam ratham adhi ye sapta tasthuh sapta chakram sapta vahantyashvaaha |
sapta svasaaro abhi sam navante yatra gavaam nihitaa sapta naama || 3 ||

ko dadarsha prathamam jaayamaanam asthanvantam yadanasthaa bibharti |
bhoomyaa asura srugaatmaa kka svitko vidvaamsamupa gaatprashTumetat || 4 ||

paakah prucChaami manasaa vijaanan devaanaamenaa nihitaa padaani |
vatse bashkaye adhi sapta tantoonvi tatnire kavaya otavaa u || 5 ||

achikitvaan chikitushashchidatra kaveenprucChaami vidmane na vidvaan |
vi yastastambha shaLimaa rajaamsyajasya roope kimapi svidekam || 6 ||

iha braveetu ya eemanga vedaasya vaamasya nihitam padam veh |
sheershNah ksheeram duhrate gaavo asya vavrim vasaanaa udakam padaapuhu || 7 ||

maataa pitaramruta aa babhaaja dheetyagre manasaa sam hi jagme |
saa beebhatsur garbharasaa nividdhaa namasvanta idupa vaakameeyuhu || 8 ||

yuktaa maataaseeddhuri dakshiNaayaa atishThad garbho vrujaneeshvantaha |
ameemedvatso anu gaamapashyad vishvaroopyam trishu yojaneshu || 9 ||

tistro maatrustreen pitrubibhradeka oordhvastasthou nemava glaapayanti |
mantrayante divo amushya prushThe vishvavidam vaachama vishvaminvaam || 10 ||

dvaadashaaram nahi tajjaraaya varvarti chakram pari dyaamrutasya |
aa putraa agne mithunaaso atra sapta shataani vimshatishcha tasthuhu || 11 ||

panchapaadam pitaram dvaadasha aakrutim diva aahuh pare ardhe pureeshiNam |
atheme anya upare vichakshaNam saptachakre shaLara aahurarpitam || 12 ||

panchaare chakre parivartamaane tasminaa tasthur bhuvanaani vishvaa |
tasya naakshastapyate bhooribhaarah sanaadeva na sheeryate sanaabhihi || 13 ||

sanemi chakramajaram vi vaavruta utaanaayaam dasa yuktaa vahanti |
sooryasya chakshoo rajasaityaavrutam tasminnaarpitaa bhuvanaani vishvaa || 14 ||

saakam jaanaam saptathamaahur ekajam shaLidyamaa rushayo devajaa iti |
teshaam ishTaani vihitaani dhaamashah sthaatre rejante vikrutaani roopashaha || 15 ||

striyah sateestaam u me pumsa aahuh pashya dakshaNvaanna vi chetadandhaha |
kaviryah putrah sa eemaa chiketa yastaa vijaanaatsa pitushpitaasat || 16 ||

avah pareNa para enaavareNa padaa vatsam bibhratee gourudasthaat |
saa kadreechee kam svidardham paraagaatkka svitsoote nahi yoothe antaha || 17 ||

avah pareNa pitaram yo asya anuvada para enaavareNa |
kaveeyamaanah ka iha pra vachaddevam manah kuto adhi prajaatam || 18 ||

ye arvaanchastaam u paraacha aahurye paraanchastaam u arvaacha aahuu |
indrashcha yaa chakrathuh soma taani dhuaa na yuktaa rajaso vahanti ||19 ||

dvaa superNaa sayujaa sakhaayaa samaanam vrukshampari shasvajaate |
tayoranyah pippalam svaadvattya nashnann anyo abhi chaakasheeti || 20 ||

yatraa superNaa amrutasya bhaagam animesham vidathaabhisvaranti |
ino vishvasya bhuvanasya gopaah sa maa dheerah paakamatraa vivesha || 21 ||

yasmin vrukshe madhvadah superNaa nivishante suvate chadhi vishve |
tasyedaahuh pippalam svaadvagre tannonnashadyah pitaram na veda || 22 ||

yadgaayatree adhi gaayatram aahitam traishTubhaadvaa traishTubham niratakshata |
yadvaa jagajjagatyaa hitam padam ya ittadviduste amrutatvam aanashuhu || 23 ||

gaayatreNa prati mimeete arkam arkeNa saama traishTubhena vaakam |
vaakena vaakam dvipadaa chatushpada akshareNa mimate sapta vaaNeehi || 24 ||

jagataa sindhum divyah tabhaayadrathantare sooryam paryapashyat |
gaayatrasya samidhastistra aahustato mahnaa pra ririche mahitvaa || 25 ||

upa hvaye sudughaam dhenum etaam suhasto godhuguta dohadenaam |
shreshTham savam savitaa saavishanno abheeddho gharmastadu shu pra vocham
|| 26 ||

hinkruNvatee vasupatnee vasoonaam vatsamicChantee manasaa abhyaagaat |
duhaamashvibhyaam payo aghnyeyam saa vardhataam mahate soubhagaaya || 27 ||

gourameemedanu vatsam mishantam moordhaanam hinnakruNonmaatavaa u |
srukaaNam gharmamabhi vaavashaanaa mimaati maayum payate payobhihi || 28 ||

ayam sa shinkte yena gourabheevrutaa minaati maayum dhvasanaavadhi shritaa |
saa chittibhirni hi chakaara martyam vidyud bhavantee prati vavrimouhata || 29 ||

anacChaye turagaatu jeevamejaddhruvam madhya aa pastyaanaam |
jeevo mrutasya charati svadhaabhir amartyo martyenaa sayonihi || 30 ||

apashyam gopaam anipadyamaanamaa cha paraa cha pathibhish charantam |
sa sadhreecheeh sa vishoocheervasaana a vareevarti bhuvaneshvantaha || 31 ||

ya eem chakaara na so asya veda ya eem dadarsha hiruginnu tasmaat |
sa maaturyonaa pariveeto antarbahuprajaa nirrutimaa vivesha || 32 ||

dyourme pitaa janitaa naabhir atra bandhurme maataa pruthivee maheeyam |
uttaana yoshchamvo3r yonir antaratraa pitaa duhitur garbham aadhaat || 33 ||

prucChaami tvaa paramantam pruthivyaah prucChaami yatra bhuvanasya naabhihi |
prucChaami tvaa vrushNo ashvasya retah prucChaami vaachah paramam vyoma
|| 34 ||

iyam vedih paro antah pruthivyaa ayam yagyo bhuvanasya naabhihi |
ayam somo vrushNo ashvasya reto brahmaayam vaachah paramam vyoma || 35 ||

saptaardha garbhaa bhuvanasya reto vishNoh tishThanti pradishaa vidharmaNi |
te dheetibhir manasaa te vipashchitah paribhuvah pari bhavanti vishvataha || 36 ||

na vi jaanaami yadivedam asmi niNyah samnaddho manasaa charaami |
yadaa maagan prathamajaa rutasyaadid vaacho ashnuve bhaagamasyaaha || 37 ||

apaang praangeti svadhayaa grubheeto amartyo martyenaa sayonihi |
taa shashvantaa vishoocheenaa viyantaa nya1nyam chikyurna ni chikyuranyam || 38 ||

rucho akshare parame vyoman yasmin devaa adhi vishve nisheduhu |
yastanna veda kimruchaa karishyatiya ittadvidusta ime samaasate || 39 ||

sooyavasaad bhagavatee hi bhooyaa atho vayam bhagavantah syaama |
addhi truNamaghnye vishvadaaneem piba shuddham udakam aacharantee || 40 ||

goureer mimaaya salilaani takshatyekapadee dvipadee saa chatushpadee |
ashTaapadee navapadee babhoovushee sahastraaksharaa parame vyoman || 41 ||

tasyaah samudraa adhi vi ksharanti tena jeevanti pradishashchatastra |
tatah ksharatyaksharam tadvishvamupa jeevati || 42 ||

shakamayam dhoomam aaraadapashyam vishoovataa para enaavareNa |
ukshaaNam prushnimapachanta veeraastaani dharmaaNi prathamaanyaasan || 43 ||

trayah keshina rututhaa vi chakshate samvatsare vapata eka eshaam |
vishvameko abhi chashTe shacheebhir dhraajir ekasya dadrushe na roopam || 44 ||

chatvaari vaakparimitaa padaani taani vidur braahmaNaa ye maneeshiNaha |
guhaa treeNi nihitaa ningayanti tureeyam vaacho manushyaa vadanti || 45 ||

indram mitram varuNam agnim aahuratho divyah sa superNo garutmaan |
ekam sadvipraa bahudhaa vadantyagnim yamam maatarishvaanamaahuhu || 46 ||

krushNam niyaanam harayah superNaa apo vasaanaa divam utpatanti |
ta aavavrutrant sadanaad rutasyaadid dhritena pruthivee vyudyate || 47 ||

dvaadasha pradhayash chakram ekam treeNi nabhyaani ka u tachchiketa |
tasmintsaakam trishataa na shankavo arpitaah shashTirna chalaachalaasaha || 48 ||

yaste stanah shashayo yo mayobhooryena vishvaa pushyasi vaaryaaNi |
yo ratnadhaa vasuvidyah sudatrah sarasvati tamiha dhaatave kaha || 49 ||

yagnena yagnam ayajanta devaastaani dharmaaNi prathamaanyaasan |
te ha naakam mahimaanah sachanta yatra poorve saadhyaah santi devaaha || 50 ||

samaanam etad udakam uchchaityava chaahabhihi |
bhoomim parjanya jinvanti divam jinvantyagnayaha || 51 ||

divyam superNam vaayasam bruhantam apaam garbham darshatam oshadheenaam |
abheepato vrushTibhih tarpayantam sarasvantamavase johaveemi || 52 ||

అస్యవామీయ (సువర) సూక్తం

ఋగ్వేద మండలం ౧, అనువాక్ ౨౨

దీర్ఘతమా: ఔచధ్య: ఋషి:

ఛంద: - త్రిష్టుప్ ౧-౧౧, ౧౩-౧౪, ౧౬-౨౨, ౨౪-౨౮, ౩౦-౩౫, ౩౭-౪౦, ౪౩-౦౫, ౫౨

జగతీ ౧౨, ౧౫, ౨౩, ౨౯, ౩౬, ౪౧

ప్రస్తారపంక్తి: ౪౨

అనుష్టుప్ ౫౧

దేవతా - విశ్వే దేవా: ౧ - ౪౧

వాగాప: ౪౨

శక ధూమ సోమౌ ౪౩

అగ్ని సూర్య వాయవ: ౪౪

వాక్ ౪౫

సూర్య: ౪౬-౪౭

సంవత్సర - కాలచక్రం ౪౮

సరస్వతీ ౪౯

సాధ్యా: ౫౦

సూర్య: పర్జన్య: అగ్నయ: వా ౫౧

సరస్వాన్ సూర్య: వా ౫౨

అ॒స్య వా॒మ॒స్య ప॒లిత॒స్య హో॒తుస్త॒స్య భ్రా॒తా మ॒ధ్యమో అ॒స్త్వశ్న:॑ ।

తృ॒తీయా భ్రా॒తా ఘృ॒తపృ॒ష్ఠో అ॒స్యాత్రా॒వశ్యం వి॒శ్వతి॑ం స॒వృపు॑త్రం ॥ ౧ ॥

స॒ప్త॒ యు॒ంజంతి॑ ర॒థమే॑క॒చక్ర॑మే॒కో అ॒శ్వో వ॒హతి॑ స॒ప్తనా॑మా ।
త్రి॒నాభి॑ చ॒క్రమ॑జరమన॒ర్వం య॒త్రేమా॑ వి॒శ్వా భు॒వనా॑ధి త॒స్థుః ॥ ౨ ॥

ఇ॒మం ర॒థమ॑ధి యే స॒ప్త త॒స్థుః స॒ప్తచ॑క్రం స॒ప్త వ॒హన్త్య॑శ్వాః ।
స॒ప్త స్వ॑సారో అ॒భి సం న॒వంతే॑ య॒త్ర గ॒వాం ని॒హితా॑ స॒ప్త నా॑మ ॥ ౩ ॥

కో ద॒దర్శ॑ ప్ర॒థమం॑ జా॒యమా॑నమ॒స్థన్వ॑ంతం య॒దన॑స్థా బిభర్తి ।
భూ॒మ్యా అ॒సుర॑సృ॒గాత్మా క్క॑ స్వీ॒తో వి॒ద్వాంస॒ముప॑ గాత్ర॒ష్టమే॑తత్ ॥ ౪ ॥

పా॒కః పృ॑చ్ఛామి మ॒నసా॑వి॒జాన॑దే॒వానా॑మే॒నా ని॒హితా॑ పదాని ।
వ॒త్సే బ॒ష్టయే॑ఽధి స॒ప్త తంతూ॑న్వి తత్త్విరే క॒వయ॑ ఓ॒తవా॑ ఉ ॥ ౫ ॥

అచి॑కి॒త్వాన్వికి॑తుష॒శ్చిదత్ర॑ కవీ॒న్పుచ్ఛా॑మి వి॒దృనే॑ న వి॒ద్వాన్ ।
వి య॒స్తస్తం॑భ ష॒ళిమా॑ ర॒జాన్యజ॑స్య రూ॒పే కి॑మపి స్వీదే॒కం ॥ ౬ ॥

ఇ॒హ బ్ర॑వీ॒తు య॑ ఈ॒మంగ॑ వే॒దాస్య॑ వా॒మస్య॑ ని॒హితం॑ పదం వేః ।
శీ॒ర్ఙ్గాః క్షీ॒రం దు॒హ్రతే॑ గా॒వో అ॒స్య వ॒ప్రిం వసా॑నా ఉద॒కం పదా॑పుః ॥ ౭ ॥

మాతా॑ పిత॒రృత॑ ఆ బ॒భాజ॑ ధీ॒త్యగ్రే॑ మ॒నసా॑ సం హి జగ్మే ।
సా బీ॑భత్సుర్గర్భర॒సా ని॒విద్ధా॑ నమ॒స్వంత॑ ఇదుప॒వాకమీ॑యుః ॥ ౮ ॥

యు॒క్తా మాతా॑సీ॒ద్ధురి॑ దక్షి॒ణాయా॑ అతి॒ష్ఠద్గర్భో॑ పృజ॒నీష్వ॑ంతః ।
అమీ॑మే॒ద్వతో॑ అను గామపశ్యద్విశ్వరూ॒ప్యం త్రి॒షు యోజ॑నేషు ॥ ౯ ॥

తి॒స్రో॒ మా॒తృ॒స్త్రి॒న్వి॒తృ॒బి॒భృ॒దే॒క॒ ఊ॒ర్ధ్వ॒స్త॒స్థా॒ నే॒మ॒వ॒ గ్లా॒ప॒య॒ంతి॒ ।
మ॒ంత్ర॒య॒ంతే॒ ది॒వో॒ అ॒ము॒ష్య॒ పృ॒ష్ఠే॒ వి॒శ్వ॒వి॒దం॒ వా॒చ॒మ॒వి॒శ్వ॒మి॒న్వాం ॥ ౧౦ ॥

ద్వా॒ద॒శా॒రం॒ న॒హి॒ త॒జ్జ॒రాయ॒ వర్వ॒ర్తి॒ చ॒క్రం॒ ప॒రి॒ ద్వా॒మృ॒త॒స్య॒ ।
ఆ॒ పు॒త్రా॒ అ॒గ్నే॒ మి॒థు॒నా॒సో॒ అ॒త్ర॒ స॒ప్త॒ శ॒తా॒ని॒ వి॒ంశ॒తి॒శ్చ॒ త॒స్యః ॥ ౧౧ ॥

ప॒ంచ॒పా॒దం॒ పి॒త॒రం॒ ద్వా॒ద॒శా॒కృ॒తిం॒ ది॒వ॒ ఆ॒హుః॒ ప॒రే॒ అ॒ర్ధే॒ పు॒రీ॒షి॒ణం॒ ।
అ॒థే॒మే॒ అ॒న్య॒ ఉ॒ప॒రే॒ వి॒చ॒క్ష॒ణం॒ స॒ప్త॒చ॒క్రే॒ ష॒ళర॒ ఆ॒హు॒రర్పి॒తం ॥ ౧౨ ॥

ప॒ంచా॒రే॒ చ॒క్రే॒ ప॒రి॒వర్త॒మా॒నే॒ త॒స్మి॒నా॒ త॒స్థు॒ర్భు॒వనా॒ని॒ వి॒శ్వా॒ ।
త॒స్య॒ నా॒క్ష॒స్త్ర॒ప్యతే॒ భూ॒రి॒భారః॒ స॒నా॒దే॒వ॒ న॒ శీ॒ర్య॒తే॒ స॒నా॒భిః ॥ ౧౩ ॥

స॒నే॒మి॒ చ॒క్ర॒మ॒జరం॒ వి॒ వా॒మృ॒త॒ ఉ॒తా॒నా॒యాం॒ ద॒శ॒ యు॒క్తా॒ వ॒హంతి॒ ।
సూ॒ర్య॒స్య॒ చ॒క్షూ॒ ర॒జ॒సై॒త్యా॒మృ॒తం॒ త॒స్మి॒న్నా॒ర్పి॒తా॒ భు॒వనా॒ని॒ వి॒శ్వా ॥ ౧౪ ॥

సా॒కం॒జా॒నాం॒ స॒ప్త॒థ॒మా॒హు॒రే॒క॒జం॒ ష॒ళి॒ద్య॒మా॒ ఋ॒ష॒యో॒ దే॒వ॒జా॒ ఇ॒తి॒ ।
తే॒షా॒మి॒ష్టా॒ని॒ వి॒హితా॒ని॒ ధా॒మ॒శః॒ స్థా॒త్రే॒ రే॒జంతే॒ వి॒కృ॒తా॒ని॒ రూ॒ప॒శః ॥ ౧౫ ॥

స్త్రి॒యః॒ స॒తీ॒స్తాః॒ ఉ॒ మే॒ పు॒ంస॒ ఆ॒హుః॒ ప॒శ్య॒దక్ష॒ణ్వా॒న్న॒ వి॒ చే॒త॒దం॒ధః॒ ।
క॒వి॒ర్యః॒ పు॒త్రః॒ స॒ ఈ॒మా॒ చి॒కే॒త॒ య॒స్తా॒ వి॒జా॒నా॒త్స॒ పి॒తు॒ష్పి॒తా॒సత్ ॥ ౧౬ ॥

అ॒వః॒ ప॒రే॒ణ॒ ప॒ర॒ ఏ॒నా॒వ॒రే॒ణ॒ ప॒దా॒ వ॒త్సం॒ బి॒భ్ర॒తీ॒ గౌ॒రు॒ద॒స్థాత్ ॥
సా॒ క॒ద్రీ॒చీ॒ కం॒ స్వి॒దర్శం॒ ప॒రా॒గ్గా॒త్కృ॒ స్వి॒త్సా॒తే॒ న॒హి॒ యూ॒థే॒ అ॒ంతః ॥ ౧౭ ॥

అవః పరేణ పితరం యో అస్మానుపేద పర ఏనావరేణ ।
కవీయమానః క ఇహ ప్ర వోచద్దేవం మనః కుతో అధి ప్రజాతం ॥ ౧౮ ॥

యే అర్వాంచస్తాః ఉ పరాచ ఆహుర్యే పరాంచస్తాః ఉ అర్వాచ ఆహుః ।
ఇంద్రశ్చ యా చక్రథుః సోమ తాని ధుఆ న యుక్తా రజసో వహంతి ॥ ౧౯ ॥

ద్వా సుపర్ణా సయుజా సఖాయా సమానం వృక్షంపరి షస్వజాతే ।
తయోరన్యః పిప్పలం స్వాద్వత్త్యనశ్చన్నన్యో అభి చాకశీతి ॥ ౨౦ ॥

యత్రా సుపర్ణా అమృతస్య భాగమనిమేషం విదథాభిస్వరంతి ।
ఇనో విశ్వస్య భువనస్య గోపాః స మా ధీరః పాకమత్రా విపేశ ॥ ౨౧ ॥

యస్మిన్వృక్షే మధ్యదః సుపర్ణా నివిశంతే సువతే చధి విశ్వే ।
తస్యేదాహుః పిప్పలం స్వాద్వగ్రే తన్నోన్నశద్యః పితరం న పేద ॥ ౨౨ ॥

యద్గాయత్రే అధి గాయత్రమాహితం త్రైష్ఠుభాద్వా త్రైష్ఠుభం నిరతక్షత ।
యద్వా జగజ్జగత్యాహితం పదం య ఇత్తద్విదుస్తే అమృతత్వమానశుః ॥ ౨౩ ॥

గాయత్రేణ ప్రతి మిమీతే అర్కమర్కేణ సామ త్రైష్ఠుభేన వాకం ।
వాకేన వాకం ద్విపదా చతుష్పదాక్షరేణ మిమతే సప్త వాణీః ॥ ౨౪ ॥

జగతా సింధుం దివ్యస్తభాయద్రథంతరే సూర్యం వర్యవశ్యత్ ।
గాయత్రస్య సమిధస్త్రిస్త్ర ఆహుస్తతో మహ్నా ప్ర రిరిచే మహిత్వా ॥ ౨౫ ॥

ఉప హ్యయే సుదుఘాం ధేనుమేతాం సుహస్తో గోధుగుత దోహదేనాం ।
శ్రేష్ఠం నవం సవితా సావిషన్వోబీద్యో ఘర్మస్తదు షు ప్ర వోచం ॥ ౨౬ ॥

హిస్సృణ్వతీ వసుపత్నీ వసూనాం వత్సమిచ్ఛంతీ మనసాభ్యాగాత్ ।
దుహామశ్విభ్యాం పయో అఘ్నేయం సా వర్ధతాం మహతే సాభగాయ ॥ ౨౭ ॥

గౌరమీమేదను వత్సం మిషంతం మూర్ధానం హింగకృణోన్మాతవా ఉ ।
సృకాణం ఘర్మమభి వావశానా మిమాతి మాయుం పయతే పయోభిః ॥ ౨౮ ॥

అయం స శింక్తే యేన గౌరభీవృతా మినాతి మాయుం ధ్వసనావధి శ్రీతా ।
సా చిత్తిభిర్ని హి చకార మర్త్యం విద్యుద్భవంతీ ప్రతి వప్రిమౌహత ॥ ౨౯ ॥

అనచ్ఛయే తురగాతు జీవమేజద్ధ్రువం మధ్య ఆ పస్త్యానాం ।
జీవో మృతస్య చరతి స్వధాభిరమర్త్యో మర్త్యేనా సయోనిః ॥ ౩౦ ॥

అపశ్యం గోపామనిపద్యమానమా చ పరా చ పథిభిశ్చరంతం ।
స సప్రీచీః స విషాచీర్వసాన అ వరీవర్తి భువనేష్వంతః ॥ ౩౧ ॥

య ఈం చకార న సో అస్య వేద య ఈం దదర్శ హిరుగిన్ను తస్మాత్ ।
స మాతుర్యేనా పరివీతో అంతర్బహుప్రజా నిర్ఋతిమా విపేశ ॥ ౩౨ ॥

ద్యౌర్మే పితా జనితా నాభిరత్రబంధుర్మే మాతా పృథివీ మహీయం ।
ఉత్తానయోశ్చన్వోఽర్యోనిరంతరత్రా పితా దుహితుర్గర్భమాధాత్ ॥ ౩౩ ॥

యజ్ఞే॑న॒ యజ్ఞ॑మ॒యజంత॑ దే॒వాస్తా॑ని ధ॒ర్మాణి॑ ప్రథ॒మాన్యాసన్॑ ।
తే॒ హ॒ నాకం॑ మ॒హిమా॑నః స॒చంత॑ య॒త్ర పూ॑ర్వే సా॒ధ్యాః సంతి॑ దే॒వాః ॥ ౫౦ ॥

స॒మాన॑మే॒తదు॑దకము॒చై ప్త్య॑వ చా॒హభిః॑ ।
భూ॒మిం ప॒ర్జన్యా॑ జి॒న్వంతి॑ ది॒వం జి॒న్వంత్య॑గ్న॒యః ॥ ౫౧ ॥

ది॒వ్యం సు॒ప॒ర్ణం వా॒యసం॑ బృ॒హంత॑మ॒పాం గర్భం॑ ద॒ర్శత॑మోష॒ధీనాం॑ ।
అ॒భీప॑తో వృ॒ష్టిభి॑స్త॒ర్పయంతం॑ స॒రస్వంత॑మ॒వసే॑ జో॒హవీ॑మి ॥ ౫౨ ॥

अस्यवामीय (सुपर्ण) सूक्तम्

ऋग्वेद मण्डलं १, अनुवाक ११

दीर्घतमाः औचथ्यः ऋषिः

छन्दः - त्रिष्टुप् १-११, १३-१४, १६-२२, २४-२८, ३०-३५, ३७-४०, ४३-०५, ५२

जगती १२, १५, २३, २९, ३६, ४१

प्रस्तारपङ्क्तिः ४२

अनुष्टुप् ५१

देवता - विश्वे देवाः १ - ४१

वागापः ४२

शक्र धूम सोमौ ४३

अग्नि सूर्य वायवः ४४

वाक् ४५

सूर्यः ४६-४७

संवत्सर - कालचक्रम् ४८

सरस्वती ४९

साध्याः ५०

सूर्यः पर्जन्यः अग्नयः वा ५१

सरस्वान् सूर्यः वा ५२

अस्य॑ वाम॑स्य॑ प॒लि॒तस्य॑ हो॒तु॒स्तस्य॑ भ्रा॒ता म॑ध्य॒मो अ॑स्त्य॒श्नः ।
तृ॒तीयो॑ भ्रा॒ता घृ॒तपृ॑ष्ठो अ॒स्यान्ना॑प॒श्यं वि॒श॒पति॑ स॒प्तपु॑त्रम् ॥ १ ॥

सप्त॑ यु॒ञ्जन्ति॑ रथमे॒कचक्र॑मे॒को अ॒श्वो॑ वहति सप्तनामा ।
त्रि॒नाभि॑ च॒क्रम॑ज॒रम॑नर्वं यत्रे॒मा वि॒श्वा भुव॑नाधि तस्थुः ॥ २ ॥

इ॒मं रथ॑मधि ये सप्त तस्थुः सप्तचक्रं सप्त वहन्त्य॑श्वाः ।
सप्त॑ स्वसारो अ॒भि सं न॑वन्ते यत्र गवां निहि॑ता सप्त नाम ॥ ३ ॥

को द॑दर्श प्रथमं जायमानमस्थन्वन्तं यदनस्था बिभर्ति ।
भूम्या॑ असुरसृगात्मा क्व॑ स्वि॒त्को वि॒द्वांस॑मुप गात्र॒ष्टुमे॑तत् ॥ ४ ॥

पा॒कः पृ॒च्छामि॑ मनसाविजानन्दे॒वाना॑मे॒ना निहि॑ता पदानि ।
व॒त्से ब॒ष्कये॑ऽधि सप्त तन्तू॒न्वि त॒लिरे॑ कवय ओतवा उ ॥ ५ ॥

अचि॑कित्वाञ्चिकितुषश्चिदत्र कवीन्पृच्छामि विद्वाने न विद्वान् ।
वि यस्त॑स्तम्भ ष॒ळिमा॑ रजांस्यजस्य रूपे किमपि स्विदे॒कम् ॥ ६ ॥

इ॒ह ब्र॑वीतु य ई॒मङ्ग वे॒दास्य॑ वा॒मस्य॑ निहितं पदं वेः ।
शी॒र्ष्णाः क्षी॒रं दु॑हते गावो अस्य व॒त्रिं व॑साना उदकं पदापुः ॥ ७ ॥

मा॒ता पि॒तर॑मृत आ ब॒भाज॑ धीत्यग्रे मनसा सं हि जग्मे ।
सा बी॒भत्सु॑र्गर्भरसा निवि॒द्धा न॑मस्वन्त इदुपवा॒कमी॑युः ॥ ८ ॥

यु॒क्ता मा॒तासी॑द्भुरि दक्षि॑णाया अतिष्ठद्गर्भो॑ वृजनीष्वन्तः ।
अमी॑मेद्वत्सो अनु॒ गाम॑पश्यद्विश्वरूप्यं त्रिषु योजनेषु ॥ ९ ॥

ति॒स्त्रो मा॒तृस्त्री॒न्पितृ॒भिर्भ॒देकं॑ ऊ॒र्ध्वस्त॑स्थौ नेमव॑ ग्लापयन्ति ।
मन्त्र॑यन्ते दि॒वो अ॒मुष्य॑ पृ॒ष्ठे वि॒श्ववि॑दं वाच॒मवि॑श्वमिन्वाम् ॥ १० ॥

द्वाद॑शारं नहि तज्जराय॑ वर्वर्ति॑ चक्रं॑ परि॑ द्यामृतस्य॑ ।
आ पु॒त्रा अ॒ग्ने मि॒थुना॒सो अत्र॑ स॒प्त श॒तानि॑ विंशतिश्च॑ तस्थुः ॥ ११ ॥

पञ्च॑पादं पि॒तरं॑ द्वाद॑शाकृतिं दि॒व आ॒हुः परे॑ अर्धे॑ पुरीषिणम् ।
अथे॒मे अ॒न्य उप॑रे विचक्ष्णं॑ स॒प्तच॑क्रे ष॒ळर आ॒हुरर्पि॑तम् ॥ १२ ॥

पञ्चा॑रे च॒क्रे परि॑वर्तमाने तस्मि॒ना त॑स्थुर्भु॒वनानि॑ वि॒श्वा ।
तस्य॑ नाक्ष॒स्तप्य॑ते भूरि॑भारः स॒नादे॒व न शी॑र्यते स॒नाभिः॑ ॥ १३ ॥

सने॑मि च॒क्रम॒जरं॑ वि वावृत॑ उ॒ताना॑यां द॒श यु॒क्ता वह॑न्ति ।
सूर्य॑स्य चक्षू॒ रज॑सैत्यावृतं॑ तस्मि॒न्नार्पि॑ता भु॒वनानि॑ वि॒श्वा ॥ १४ ॥

साकं॑जानां स॒प्तथ॑माहुरेक॒जं ष॒ळिद्य॑मा ऋषयो॑ दे॒वजा॑ इति ।
तेषा॑मि॒ष्टानि॑ वि॒हितानि॑ धाम॒शः स्था॒त्रे रेज॑न्ते वि॒कृतानि॑ रू॒पशः॑ ॥ १५ ॥

स्त्रियः॑ स॒तीस्ताँ॑ उ मे पुं॒स आ॒हुः पश्य॑दक्ष॒ण्वान्न॑ वि चे॒तद॑न्धः ।
क॒विर्यः॑ पु॒त्रः स ई॒मा चि॒केत॑ यस्ता वि॒जाना॑त्स पि॒तुष्षि॑तासत् ॥ १६ ॥

अवः॑ परेण॑ पर॒ एना॑वरेण॑ प॒दा व॑त्सं बिभ्रती॑ गौरु॒दस्था॑त् ।
सा क॒द्रीची॑ कं स्वि॒दर्धं॑ परागा॒त्क्व स्वि॑त्सूते नहि॑ यू॒थे अ॒न्तः ॥ १७ ॥

अवः॑ परेण॑ पितरं॑ यो अ॑स्यानु॒वेद॑ पर॒ ए॒नावरेण॑ ।
क॒वीय॑मानः क इ॒ह प्र वो॑चदे॒वं मनः॑ कुतो॒ अधि॑ प्रजातम् ॥ १८ ॥

ये अ॒र्वाञ्च॑स्ताँ उ॒ परा॑च आहु॒र्ये परा॑ञ्चस्ताँ उ॒ अर्वा॑च आहुः ।
इन्द्र॑श्च या च॒क्रथुः॑ सोम॒ तानि॑ धु॒आ न यु॒क्ता रज॑सो वहन्ति ॥ १९ ॥

द्वा सु॒पर्णा स॒युजा॑ सखा॒या स॒मानं॑ वृ॒क्षं परि॑ षस्वजाते ।
तयो॒रन्यः॑ पि॒प्पलं॑ स्वा॒द्वत्यन॑श्नन्न॒न्यो अ॒भि चा॑कशीति ॥ २० ॥

यत्रा॑ सु॒पर्णा अ॒मृत॑स्य भा॒गम॑निमेषं वि॒दथा॑भिस्वरन्ति ।
इ॒नो वि॒श्वस्य॑ भु॒वन॑स्य गो॒पाः स मा॒ धीरः॑ पा॒कम॑त्रा विवेश ॥ २१ ॥

यस्मि॑न्वृ॒क्षे म॒ध्वदः॑ सु॒पर्णा नि॒विश॑न्ते सु॒वते॑ चधि वि॒श्वे ।
तस्ये॑दाहुः पि॒प्पलं॑ स्वा॒द्वग्रे॑ तन्नोन्न॒शद्यः॑ पि॒तरं॑ न वेद ॥ २२ ॥

यद्वा॒यत्रे॑ अधि॒ गाय॑त्रमाहितं त्रै॒ष्टुभा॑द्वा त्रै॒ष्टुभं॑ निरतक्षत ।
यद्वा॒ जग॑ज्जग॒त्याहि॑तं प॒दं य इ॒त्तद्वि॒दुस्ते॑ अ॒मृत॑त्वमा॒नशुः॑ ॥ २३ ॥

गाय॑त्रेण प्र॒ति मि॑मीते अ॒र्कम॑र्केण सा॒म त्रै॒ष्टुभे॑न वा॒कम् ।
वा॒केन॑ वा॒कं द्वि॒पदा॑ चतु॒ष्पदा॑क्षरेण मि॑मते स॒प्त वा॒णीः ॥ २४ ॥

जग॑ता सि॒न्धुं दि॒व्यस्त॑भायद्रथं॒तरे सूर्यं॑ पर्य॒पश्य॑त् ।
गाय॑त्रस्य स॒मिध॑स्तिस्त्र आहु॒स्ततो॑ म॒हा प्र रि॑रिचे म॒हित्वा ॥ २५ ॥

उप ह्वये सुदु॒घां धे॒नुमे॒तां सु॒हस्तो गो॒धुगु॒त दो॒हदे॒नाम् ।
श्रेष्ठं॑ स॒वं स॒विता सा॒विष॒न्नोऽभी॒द्धो घ॒र्मस्तदु॒ षु प्र वो॑चम् ॥ २६ ॥

हि॒ङ्गु॒ण्वती व॑सु॒पत्नी व॑सू॒नां व॒त्समि॑च्छन्ती॒ मनसा॑भ्यागात् ।
दु॒हाम॒श्विभ्यां॑ पयो॒ अघ्न्ये॑यं सा वर्ध॒तां म॒हते सौ॑भगाय ॥ २७ ॥

गौ॒रमी॑मेदनु॒ वत्सं॑ मि॒षन्तं॑ मूर्धा॒नं हि॒ङ्गु॒कृ॒णोन्मा॑तवा उ ।
सृ॒का॒णं घ॒र्मम॑भि वाव॒शाना॑ मिमाति॒ मायुं॑ पय॒ते पयो॑भिः ॥ २८ ॥

अयं॑ स शि॒ङ्गे येन॑ गौ॒रभी॑वृ॒ता मि॑नाति॒ मायुं॑ ध्व॒सना॑वधि॒ श्रिता॑ ।
सा चि॒त्तिभि॑र्नि हि च॒कार॒ मर्त्यं॑ वि॒द्युद्भव॑न्ती॒ प्रति॑ व॒व्रिमौ॑हत ॥ २९ ॥

अ॒नच्छ॑ये तुरगा॒तु जी॒वमे॑जद्ध्रु॒वं मध्य॑ आ प॒स्त्या॑नाम् ।
जी॒वो मृ॑तस्य चरति॒ स्वधा॑भिर॒मर्त्यो॑ मर्त्ये॒ना स॒योनिः॑ ॥ ३० ॥

अप॑श्यं गो॒पाम॑निप॒द्यमान॑मा च॒ परा॑ च प॒थिभि॑श्चरन्तम् ।
स स॒ध्रीचीः॑ स वि॒षूची॑र्व॒सान अ॑ वरीव॒र्ति भु॑वनेष्वन्तः ॥ ३१ ॥

य ई॑ च॒कार॒ न सो अ॒स्य वे॒द य ई॑ द॒दर्श॒ हिरु॑गिन्नु तस्मात् ।
स मा॒तुर्यो॑ना॒ परि॑वीतो अ॒न्तर्ब॑हु॒प्रजा॑ निर्ऋ॒तिमा॑ विवेश ॥ ३२ ॥

द्यौर्मे॑ पिता॒ जनि॑ता नाभिर॒न्नब॑न्धु॒र्मे मा॒ता पृ॑थि॒वी म॒हीय॑म् ।
उ॒त्ता॒नयो॑श्च॒म्बो॒र्यो॑नि॒रन्तर॑त्रा पिता दु॒हितु॑र्गर्भमा॒धात् ॥ ३३ ॥

पृ॒च्छामि॑ त्वा॒ पर॒मन्तं॑ पृ॒थि॒व्याः पृ॒च्छामि॑ यत्र॒ भुव॑नस्य नाभिः ।
पृ॒च्छामि॑ त्वा॒ वृ॒ष्णो अ॒श्वस्य॑ रे॒तः पृ॒च्छामि॑ वा॒चः पर॒मं व्यो॑म ॥ ३४ ॥

इ॒यं वे॒दिः प॒रो अ॒न्तः पृ॒थि॒व्या अ॒यं य॒ज्ञो भुव॑नस्य नाभिः ।
अ॒यं सो॒मो वृ॒ष्णो अ॒श्वस्य॑ रे॒तो ब्र॒ह्मा॒यं वा॒चः पर॒मं व्यो॑म ॥ ३५ ॥

स॒प्तार्ध॑ग॒र्भा भुव॑नस्य रे॒तो वि॒ष्णोस्तिष्ठ॑न्ति प्र॒दि॒शा वि॒धर्म॑णि ।
ते धी॒तिभि॑र्मनसा ते वि॒पश्चि॑तः प॒रिभु॑वः प॒रि भव॑न्ति वि॒श्वतः॑ ॥ ३६ ॥

न वि॒ जा॒नामि॑ य॒दि वे॒दम॑स्मि॒ नि॒ण्यः सं॒न॒द्धो म॒नसा॑ च॒रामि॑ ।
य॒दा मा॒गन्प्र॑थम॒जा ऋ॒तस्या॑दि॒द्वाचो॑ अ॒रु॒नुवे॑ भा॒गम॑स्याः ॥ ३७ ॥

अ॒पाङ् प्रा॒डेति॑ स्व॒धया॑ गृ॒भीतो॑ऽम॒र्त्यो म॒र्त्येना॑ स॒योनिः॑ ।
ता श॒श्वन्ता॑ वि॒षूची॑ना वि॒यन्ता॑ न्य॒न्यं चि॒क्युर्न॑ नि चि॒क्युर॑न्यम् ॥ ३८ ॥

ऋ॒चो अ॒क्षरे॑ पर॒मे व्यो॑मन्यस्मि॒न्दे॒वा अ॒धि वि॒श्वे नि॒षेदुः॑ ।
यस्तत्र॑ वे॒द कि॒मृ॒चा क॒रिष्य॑ति॒ य इ॒त्तद्वि॒दुस्त॑ इ॒मे स॒मास॑ते ॥ ३९ ॥

सू॒यव॑सा॒द्भग॑वती हि भू॒या अथो॑ व॒यं भग॑वन्तः स्याम ।
अ॒द्धि तृ॑णम॒घ्न्ये वि॒श्वदा॑नीं पि॒ब शु॒द्धमु॒दक॑मा॒चर॑न्ती ॥ ४० ॥

गौ॒रीर्मि॑मा॒य स॒लिला॑नि तक्ष॒त्येक॑पदी द्वि॒पदी॑ सा चतु॑ष्पदी ।
अ॒ष्टा॒पदी॑ नव॒पदी॑ ब॒भूवु॑षी स॒हस्रा॑क्षरा पर॒मे व्यो॑मन् ॥ ४१ ॥

तस्याः॑ समु॒द्रा॑ अधि॒ वि क्षर॑न्ति तेन॑ जीवन्ति॑ प्रदि॒शश्च॑तस्त्रः ।
ततः॑ क्षरत्य॒क्षरं॑ तद्वि॒श्वमु॑प जीवति ॥ ४२ ॥

श॒कम॑यं धू॒ममा॑रादपश्यं वि॒षूवता॑ पर॒ एनाव॑रेण ।
उ॒क्षाणं॑ पृ॒श्निम॑पचन्त वी॒रास्ता॑नि धर्मा॑णि प्रथ॒मान्या॑सन् ॥ ४३ ॥

त्रयः॑ केशि॑न ऋतु॒था वि च॑क्षते संवत्सरे॑ वप॒त एक॑ एषाम् ।
वि॒श्वमे॑को अ॒भि च॑ष्टे श॒चीभि॑र्धाजिरेकस्य॑ ददृ॒शे न रू॒पम् ॥ ४४ ॥

च॒त्वारि॑ वाक्प॒रिमि॑ता प॒दानि॑ तानि॑ विदुर्ब्रा॒ह्मणा॑ ये मनी॒षिणः॑ ।
गुहा॑ त्रीणि॒ निहि॑ता नि॒ङ्गय॑न्ति तुरी॒यं वा॒चो म॑नु॒ष्या वद॑न्ति ॥ ४५ ॥

इन्द्रं॑ मि॒त्रं वरु॑णम॒ग्निमा॑हु॒रथो॑ दि॒व्यः स सु॑पर्णो ग॒रुत्मा॑न् ।
एकं॑ स॒द्विप्रा॑ बहु॒धा वद॑न्त्यग्निं॒ यमं॑ मा॒तरि॑श्चानमाहुः ॥ ४६ ॥

कृ॒ष्णं नि॒यानं॑ हर॒यः सु॑पर्णा॒ अपो॑ वसा॒ना दि॒वमु॑त्प॒तन्ति॑ ।
त आ॒ववृ॑त्रन्त्सद॒नादृ॑तस्यादि॒ब्रूते॑न पृथि॒वी व्यु॑द्यते ॥ ४७ ॥

द्वा॒दश॑ प्रथ॒यश्च॑क्रमेकं त्रीणि॑ नभ्यानि॒ क उ॑ तच्चि॒केत॑ ।
तस्मि॑न्त्साकं त्रि॒शता॑ न श॒ङ्खवो॑र्जि॒ताः ष॒ष्टिर्न च॑लाच॒लासः॑ ॥ ४८ ॥

यस्ते॑ स्तनः॑ श॒शयो॑ यो म॒योभू॑र्येन॒ विश्वा॑ पु॒ष्यसि॑ वार्या॒णि ।
यो र॒त्नधा॑ वसु॒विद्यः॑ सुद॒त्रः सर॑स्वति॒ तमि॑ह धा॒तवे॑ कः ॥ ४९ ॥

य॒ज्ञेन॑ य॒ज्ञम॑यजन्त दे॒वास्तानि॑ ध॒र्माणि॑ प्रथ॒मान्या॑सन् ।
ते ह॒ नाकं॑ म॒हि॒मानः॑ सचन्त॒ यत्र॒ पूर्वे॑ सा॒ध्याः सन्ति॑ दे॒वाः ॥ ५० ॥

स॒मानमे॑तदु॒दकमु॑च्चैत्यव॒ चाह॑भिः ।
भू॒मिं प॑र्जन्या जि॒न्वन्ति॑ दि॒वं जि॒न्वन्त्य॑ग्नयः ॥ ५१ ॥

दि॒व्यं सु॑पर्णं वा॒यसं॑ बृ॒हन्त॑मपां ग॒र्भं दर्श॑तमोष॒धीना॑म् ।
अ॒भी॒पतो॑ वृ॒ष्टिभि॑स्तर्प॒यन्तं॑ सर॒स्वन्त॑मव॒से जो॑हवीमि ॥ ५२ ॥

Contact

USA Address Info

Vaachaspathi Veda Vidya
450 Albany, Shaker Road-Loudonville ,
12211 New York USA
Telephone: 518-867-6720
E-mail: info@vaachaspathi.com

INDIA Address Info

Vaachaspathi Veda Vidya
Vavilala Srinivasa Sharma (Avadhani)
18-4-111/1 , Sagaraveedhi,
LakshmiNagar, Godavarikhani,
Karimnagar, Telangana, India

94 404 82 431

98 484 85 890

www.vaachaspathi.com